

ESTRUCTURA PRODUCTIVA DE L'ECONOMIA ESPANYOLA

Curs acadèmic 2003/2004

Professora: Anna Matas Prat

Grup 02

PRIMERA PART: RELACIONS AMB L'EXTERIOR I FACTORS DE COMPETITIVITAT

Lliçó 1ª. La capacitat de finançament exterior i el procés d'obertura de l'economia espanyola

Balança de pagaments i magnituds agregades bàsiques.- Visió de conjunt: el saldo per compte corrent 1964-2001.- La progressiva obertura a l'exterior de l'economia espanyola.- La política comercial exterior.- La liberalització comercial.

Lliçó 2ª. La balança per compte corrent

Tipus de canvi nominal i tipus de canvi efectiu real.- Les exportacions i les importacions: estructura i evolució.- El dèficit de la balança comercial.- Estructura de la balança de serveis.- La balança de rendes.- Transferències: públiques i privades.

Lliçó 3ª. Els moviments de capital i la presència de capital estranger

Les entrades de capital: inversió directa i inversió en cartera.- La presència del capital espanyol a l'exterior.- El saldo del compte financer.- Les reserves.

Lliçó 4ª. Canvi tècnic i dimensió de l'empresa espanyola

El factor tècnic i la incorporació de nova tecnologia.- La posició tecnològica d'Espanya en l'àmbit europeu.- La política de I+D.- Dimensió i concentració de l'empresa espanyola.

Lliçó 5ª. La dotació de capital i la productivitat del treball

La inversió a l'empresa espanyola.- El finançament de la inversió i els costos financers.- La productivitat del treball.- Els costos laborals i els CLU.

SEGONA PART: EL SECTOR INDUSTRIAL I EL SECTOR ENERGÈTIC

Lliçó 6ª. La indústria espanyola: impacte de la crisi i el procés d'ajust

Crisi econòmica i crisi industrial: factors determinants.- Impacte de la crisi sobre l'estructura productiva espanyola.- L'ajust industrial: la política de reconversió.

Lliçó 7ª. Evolució i especialització productiva del sector industrial 1985-2000

La integració a la C.E. i la indústria: una visió de conjunt.- Importància de la indústria a l'economia espanyola: VAB i ocupació.- Canvis en la configuració del sector: consum aparent i estructura productiva.- La empresa pública a la indústria espanyola.

Lliçó 8ª. Capacitat competitiva, capital estranger i política industrial

La balança comercial industrial i la seva evolució.- La indústria espanyola a la UE: capacitat competitiva.- Els avantatges comparatius de la indústria espanyola.- Penetració del capital estranger a la indústria.- Les línies d'una nova política industrial en el marc de la Unió Europea.

Lliçó 9ª. El sector energètic

Característiques bàsiques del sector energètic a Espanya.- La planificació energètica.- L'eficiència productiva i els canvis en la regulació: el carbó, els hidrocarburs i el subsector elèctric.

TERCERA PART: ELS SERVEIS

Lliçó 10ª. Els serveis a Espanya: una visió de conjunt

Introducció i aspectes generals del sector.- Evolució i etapes en el seu creixement.- Factors que impulsen el procés de terciarització.- Composició per branques.

Lliçó 11ª. Els aspectes econòmics més rellevants

La creació d'ocupació i la productivitat.- La regulació i desregulació.- La internacionalització dels serveis.

Lliçó 12ª. La liberalització i modernització del sistema financer

Estructura institucional del sistema financer espanyol.- La posició financera dels sectors institucionals.- El procés de reforma, liberalització i competència.- La innovació financera.- El sistema financer espanyol en el context de la UEM.- Eficiència i rendibilitat del sistema creditici.

Lliçó 13ª. Intermediaris i mercats financers: canvis institucionals

Bancs i caixes d'estalvi.- La banca estrangera.- El procés de concentració.- Estructura del balanç i compte de resultats.- Mercats monetaris i de capitals.

Lliçó 14ª. L'activitat turística

El desenvolupament del turisme a Espanya.- Les característiques de la demanda i els seus factors determinants.- L'oferta d'allotjament turístic.- La política turística.

Lliçó 15ª. El sistema de transports i comunicacions

La importància del transport en el context de l'activitat econòmica.- La regularització del sector i els nous criteris de liberalització.- La política d'inversions en el transport terrestre: la carretera i el ferrocarril.- Impacte de les innovacions tecnològiques en els mitjans de transport i comunicacions.

QUARTA PART: EL SECTOR PRIMARI

Lliçó 16ª. La modernització del sector agrari

Introducció: el marc de l'agricultura tradicional.- La transformació estructural de l'activitat agrària.- La dotació de factors: reducció i encariment del factor treball.- L'augment de productivitat i la capitalització del sector.- Evolució de la renda agrària.- Especialització productiva i comercial.

Lliçó 17.- La política agrària

La política agrària com a política sectorial i com a política de rendes.- La política agrària comunitària i les seves reformes: implicacions per al sector agrari espanyol.

AVALUACIÓ

L'avaluació es farà mitjançant un examen final per escrit. De manera opcional, els estudiants poden presentar un treball (màxim 5 pàgines) sobre algun dels temes que es proposaran al llarg del curs. La nota d'aquest treball compta fins a un 10% addicional de la nota final.

HORARI TUTORIES

Dimarts de 15.30 a 17.00 i dijous de 12 a 13.30

Despatx B3-070

BIBLIOGRAFIA PER LLIÇONS

Lliçó 1ª. **La capacitat de finançament exterior i el procés d'obertura de l'economia espanyola**

Lliçó 2ª. **La balança per compte corrent**

Lliçó 3ª. **Els moviments de capital i la presència de capital estranger**

Bibliografia bàsica

Alonso, J.A. i Donoso, V., "El sector exterior", a *Lecciones de Economía Española*, 2001.

Feás, E. y E. Verdeguer, "El sector exterior en diez preguntas", *Economistas*, nº91, 2002.

Bibliografia recomanada:

Alonso, J.A. i Donoso, V., "Sector exterior: apertura económica y líneas de especialización", a *España, Economía: Ante el siglo XXI*, 1999

Banco de España, *Balanza de Pagos*, 2001. (www.bde.es)

Alonso, J.A., "El sector exterior" a García Delgado, *España Economía*, Espasa Calpe, 1993

Montañés, A. i M. Sanso, "Análisis estructural de importaciones y exportaciones de bienes en España", *Revista de Economía Aplicada*, 24, pp. 5-37, 2000.

Requeijo, J., "Internacionalización e integración de la economía española", *Economistas*, núm. 90, pp.13-18, 2001.

Lliçó 4ª. **Canvi tècnic i dimensió de l'empresa espanyola**

Lliçó 5ª. **La dotació de capital i la productivitat del treball**

Bibliografia bàsica

Costa, M.T., "El factor empresarial", a *Lecciones de Economía Española*, 2001.

Martín, C. "La posición tecnológica de la economía española en Europa. Una evaluación global", *Papeles de Economía Española*, nº 81, 1999.

Costa, M.T., "El factor empresarial", a *Lecciones de Economía Española*, 2001.

Gonzalez Calbet, L. i C. De Miguel 1999, "Los costes laborales en España. Un análisis comparativo", *Cuadernos de Información Económica*, núm.,148/149, pàgs: 84-92.

Bibliografia recomanada

Fariñas, J.C. “La empresa española: características generales y comportamiento”, a *España, Economía: Ante el siglo XXI*, 1999

Martín, C. “Productividad y factores determinantes” y “Costes, precios y competitividad”, *España en la nueva Europa*, Alianza Economía, 1997, pàgs: 31-48 y 79-98.

Estrada, A. y D. López-Salido, “La contribución de los factores productivos al crecimiento económico en España: un análisis desagregado”, *Boletín Económico*, febrero 2001.

Llicó 6. La indústria espanyola: impacte de la crisi i el procés d'ajust

Bibliografia bàsica

Myro, R. i Gandoy, R. “Sector industrial”, J.L.García Delgado, *Lecciones de Economía Española*, 2001.

Bibliografia recomanada

Segura, J. et al, “Una visión de conjunto de la industria española en la crisis” a *La industria española en la crisis 1978/1984*, Alianza, Madrid, 1989, pàgs: 389-414.

Vázquez, J. A., “Crisis, cambio y recuperación industrial”, en J. L. García Delgado (dir.) *Economía española de la transición y la democracia*, CIS, Madrid, 1990.

Llicó 7. Evolució i especialització productiva del sector industrial: 1985-1999

Bibliografia bàsica

Myro, R. i Gandoy, R. “Sector industrial”, J.L.García Delgado, *Lecciones de Economía Española*, 2001.

Buesa, M i Molero, J. “La industria: reorganización y competitividad”, a J. L. García Delgado, *España, Economía: ante el siglo XXI*, 1999.

Bibliografia recomanada

Ministerio de Ciencia y Tecnología, *Informe sobre la industria española 1999-2000*, 2001.

Myro, R., “La industria española ante la competencia global”, *Economía Industrial*, 329, pp: 11-18, 1999.

Comín, F., “Luces y sombras en la historia de la empresa pública en España, *Economía Industrial*, núm.329, pp.: 109-124, 1999.

Llicó 8. Capacitat competitiva, capital estranger i política industrial

Bibliografia bàsica

Alonso, J.A. y Donoso, V., “El sector exterior”, apartat 6, pàgs: 440-446, a *Lecciones de Economía Española*, 2001.

Buesa, M. i Molero, J., “La internacionalización de la industria y la inversión directa exterior” *Economía industrial de España. Organización, tecnología e internacionalización*, Cap. 4, Madrid, Cívitas, 1998.

Fernández Ordóñez, M. A., “El papel de la agencia reguladora independiente”, *Economía Industrial*, 316, 109-116, 1997.

Bibliografia recomanada

Martín i Velázquez “Una estimación de la presencia de capital extranjero en la economía española y algunas de sus consecuencias”, *Papeles de Economía Española*, núm. 66, 1996.

Buesa, M. i Molero, J., “La política industrial”, *Economía industrial de España. Organización, tecnología e internacionalización*, Cap. 6, Madrid, Cívitas, 1998.

Lliçó 9. El sector energètic

Bibliografia bàsica

Jiménez, J.C. “Sector energético”, a García Delgado, J.L. *Lecciones de Economía Española*, 2001.

Fernández Ordóñez, M. A. “Los tres problemas del sector eléctrico”, *Economistas*, 91, 126-131, 2002.

Bibliografia recomanada

Centeno, R., “Energía 2000: una amenaza a la estabilidad”, *Papeles y Memorias de la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas*, 7, 2000, pp.133-149.

García Alonso, J.M. i Iranzo, J.E. “Sector energético: hacia una nueva ordenación”, a García Delgado, J.L. *España, Economía: ante el siglo XXI*, 1999.

Marín, P.L., “Liberalización y competencia en el sector eléctrico”, *Economistas*, 80, 1999
MICYT, *La energía en España*, 1999.

Lliçó 10^a. Els serveis a Espanya: una visió de conjunt

Lliçó 11^a. Els aspectes econòmics més rellevants

Bibliografia bàsica

Martínez Serrano, J.A. i A. Picazo, “Sector servicios” *Lecciones de economía Española*, 2001

Núñez, S. i M.Pérez, “La rama de servicios en España: un análisis comparado”, *Boletín Económico del Banco de España*, juny 2000, pàgs: 65-77.

Bibliografia recomanada

Cuadrado Roura, J.R., “El sector servicios: una visión de conjunto”, *España, Economía: Ante el siglo XXI*, 1999.

Cuadrado Roura, J.R., *El sector servicios y el empleo en España. Evolución reciente y perspectivas de futuro*, Fundación BBV, 1999.

Cuadrado Roura, J. R. i A. Ortiz, “Cambio estructural y terciarización del empleo en España, 1978-1998”, *Revista del Instituto de Estudios Económicos*, 1-2, pàgs. 361-385, 1999.

Martínez Serrano, J.A. i A. Picazo, “La productividad en los servicios”, *Información Comercial Española*, núm 787, pàgs: 127-139, 2000.

Lliçó 12^a. La liberalització i modernització del sistema financer

Lliçó 13^a. Intermediaris i mercats financers: canvis institucionals

Bibliografia bàsica

Garrido, A., “Sistema y mercados financieros”, *Lecciones de economía Española*, 2001

Bibliografia recomanada

Cals, J. “La competencia entre bancos y cajas en España: una perspectiva de los años noventa”, Cuadernos de Información Económica, núm.154, pàgs: 69-76, 2000.
Pampillón, F. “Consideracions sobre la estructura financiera: una aproximación al sistema financiero español”, *Papeles de Economía Española*, núm 84-85, págs:46-61, 2000.
Ontiveros, E. i F.J. Valero, “Sistema financiero: cambios estructurales e institucionales”, *España, Economía: Ante el siglo XXI*, 1999.
Pérez, F. y J. Maudos, “La eficiencia del sector bancario español en el contexto europeo”, *Economistas*, 89, 63-70, 2001.

Lliçó 14^a. **L’activitat turística**

Lliçó 15^a. **El sistema de transports i comunicacions**

Bibliografia bàsica

Monfort, V. y E. Uriel, “Factores de competitividad de la empresa turística española” *Economistas*, 92, pàgs. 22-30, 2002.

Bibliografia recomanada

Cals, J. “La recepción turística y la política de turismo de la democracia en España (1977-1998): entre la descentralización y los cambios en los mercados”, *papers de turisme*, 27, pàgs. 75-98, 2000.
Marín, P. “El transporte aéreo en España”, *Papeles de Economía Española*, núm. 82, 1999.
Campos, J. y P. Cantos, “Los cambios en la política ferroviaria en España”, *Papeles de Economía Española*, núm. 82, 1999.
Quirós R., “Liberalización, entrada y competencia en el mercado de las telecomunicaciones”, *Cuadernos de Información Económica*, núm. 157, pàgs: 87-96, 2000.
Quirós, C. y D. Rodríguez, “Los servicios de telecomunicaciones en la Unión Europea. Situación y perspectivas de futuro”, *Papeles de Economía Española*, 91, 78-94, 2002.

Llicó 16. **La modernització del sector agrari**

Llicó 17. **La política agrària**

Bibliografia bàsica

Colino, J. “Sector agrario”, *Lecciones de Economía Española*, 2001.
Reig, E., “La Política Agraria Común” a J. M. Jordan Gandulf (dir.) *Economía de la Unión Europea*, Civitas, Madrid, 3^a ed. págs. 307-341, 1999.

Bibliografia recomanada

García Delgado, J.L.i García Grande, M.J., “La agricultura: una profunda transformación estructural”, a *España, Economía: ante el siglo XXI*, 1999.
Sumpsi, J. M. “Las implicaciones de la ampliación para la Política Agraria Común”, *Papeles de Economía Española*, 91, págs. 239-252, 2002.
García Grande, M. J., “Agricultura” en A. Anchuelo (dir.) *Consecuencias económicas del euro*, Civitas, Madrid, 225-249, 2000.